

ISSN 0125-7447

รายงาน การเฝ้าระวังโรค ประจำสัปดาห์

WEEKLY EPIDEMIOLOGICAL
SURVEILLANCE REPORT

VOLUME 17 NUMBER 45
NOVEMBER 14, 1986

การสอบสวนโรคคอตีบโดย-	533
พนักงานระบาดวิทยาประจำจังหวัด	
ปี 2527	
อาหารเป็นพิษ อุบลราชธานี	535
จำนวนผู้ป่วยวัณโรคระบบ-	542
หายใจประจำเดือนกันยายน	2529
สถานการณ์โรค	544

การสอบสวนโรคคอตีบโดยพนักงานระบาดวิทยาประจำจังหวัด ปี 2527

โรคคอตีบเป็นโรคติดต่ออันตรายซึ่งเมื่อเกิดขึ้นทำให้ต้องสูญเสียค่ารักษาพยาบาลจำนวนมาก นอกจากนี้บางรายอาจเสียชีวิต ในปี 2527 กองระบาดวิทยาได้รับรายงานผู้ป่วยจำนวน 1021 ราย ตาย 42 ราย เนื่องจากเป็นโรคที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน ดังนั้นในบางประเทศผู้ป่วยคอตีบเพียงรายเดียวก็ถือเป็นการระบาด ในประเทศไทยโดยทั่วไปยังคงใช้การเปรียบเทียบจำนวนผู้ป่วยในขณะนั้นเทียบกับจำนวนในรอบปี ที่ผ่าน ๆ มา ของระยะเวลาเดียวกันเป็นเกณฑ์วินิจฉัยการระบาด พนักงานระบาดวิทยาประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ถือเป็นหน้าที่ต้องออกทำการสอบสวนโรคเมื่อสงสัยว่ามีการระบาด ในกรณีที่เป็นการป่วยเฉพาะรายจะออกไปทำการสอบสวนเฉพาะ เมื่อเป็นผู้ป่วยที่ยังโรงพยาบาลทั่วไป สำหรับในระดับอำเภอการจะออกสอบสวนหรือไม่ขึ้นขึ้นกับความสนใจของโรงพยาบาลชุมชนและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเจ้าของพื้นที่

กองระบาดวิทยา ได้ทำการรวบรวมรายงานการสอบสวนโรคคอตีบในรอบปี 2527 ที่ได้รับจากพนักงานระบาดวิทยา สามารถสรุปข้อมูลที่สำคัญได้ดังนี้

- 1) มีผู้ป่วย 64 ราย หรือ 6.3% ของจำนวนผู้ป่วยที่เกิดขึ้นในปี 2527 ที่ได้รับการสอบสวนโรค รวมทั้งสิ้น 30 รายงาน และมาจาก 18 จังหวัด จาก 71 จังหวัดที่มีผู้ป่วย (25 %)
- 2) 29 รายงาน (97 %) มีการสอบสวนไปถึงปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรค พบว่าในจำนวนผู้ป่วย 64 รายนั้น 84 % (54 ราย) ไม่เคยได้รับวัคซีนเลย 6.3 % (4 ราย) ได้รับวัคซีนหนึ่งเข็ม 3.1 % (2 ราย) ได้รับวัคซีนสองเข็ม และ 1.6 % (1 ราย) ได้รับวัคซีนรวมสามเข็ม (ไม่ทราบระยะเวลาการให้)
- 3) มีการตรวจหาผู้สัมผัส 10 รายงาน (33 %) โดยทำการตรวจเพาะเชื้อในลำคอ 649 ราย แต่เป็นการตรวจหาผู้สัมผัสจำนวนมาก ๆ 2 รายงาน (306 และ 162 ราย) อีก 8 รายงาน ที่เหลือเฉลี่ยตรวจหาผู้สัมผัส 23 รายต่อ 1 รายงาน ผลการตรวจพบเชื้อ *C. diphtheriae* เพียง 4 % (25 ราย) แต่ไม่

มีผล toxin ยืนยันว่าเป็นเชื้อต้นเหตุไม่ใช่ normal flora

4) มี 8 รายงาน (27%) และ 6 รายงาน (20 %) ที่ได้ดำเนินการ
มาตรการป้องกันโรคให้แก่ผู้สัมผัสโดยการฉีดวัคซีน และให้ยาปฏิชีวนะตามลำดับ

5) การสอบสวน 5 ครั้ง (78 %) ที่รายงานผลโดยใช้แบบรายงาน
การสอบสวนโรคติดต่อที่กองระบาดวิทยาจัดพิมพ์ให้ (EI. 3) ที่เหลือเขียนรายงานตาม
แนวทางของตน

วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการสอบสวนโรคติดต่อหรือโรคอื่น ๆ ได้แก่

ก. การค้นหาสาเหตุที่ทำให้เกิดโรค เช่น ในกรณีของโรคที่ป้องกันได้
ด้วยวัคซีนอาจเกิดจากการไม่ได้รับวัคซีน ได้ไม่ครบ หรือวัคซีนเสื่อมคุณภาพ ผลของการ
สอบสวนโรคจะช่วยให้ผู้บริหารงานสาธารณสุขได้ทราบจุดบกพร่องและดำเนินการแก้ไข
ทั้งในเรื่องความครอบคลุมของวัคซีนและการเก็บรักษา

ข. การค้นหาผู้สัมผัสโรคทุกคน โดยเฉพาะผู้ที่เสี่ยงต่อการเกิดโรค
เพื่อจะได้รับให้การป้องกันและรักษา เช่น การให้วัคซีนแก่ผู้ที่ไม่ได้รับมาก่อน หรือได้ไม่ครบ
การให้ยาปฏิชีวนะในรายที่สงสัย วิธีการดังกล่าวจะเป็นการตัดวงจรของการระบาดได้เป็น
อย่างดี ทำให้โรคสงบลงจากการควบคุมไม่ใช่โดยธรรมชาติ

ดังนั้นการสอบสวนโรคที่ดีจึงจำเป็นต้องครอบคลุมวัตถุประสงค์ดังกล่าว
ให้ได้ จากข้อมูลที่กองระบาดวิทยารวบรวมมาจะเห็นว่า การสอบสวนโรคติดต่อที่ดำเนินการ
โดยพนักงานระบาดวิทยายังมีจำนวนน้อยมาก การชักประวัติเรื่องวัคซีนอยู่ในเกณฑ์ดี
ผู้ป่วยส่วนใหญ่เกิดจากการไม่ได้รับวัคซีน มีประมาณ 10 % ที่ได้รับวัคซีนไม่ครบ การตรวจ
หาผู้สัมผัสและให้การป้องกันยังไม่น่าพอใจ

เพื่อให้การสอบสวนโรคมีความครอบคลุมมากขึ้น และมีผลต่อการควบคุม
ป้องกันโรค กองระบาดวิทยามีโครงการจัดทำคู่มือแนะแนวทางการสอบสวนโรคติดต่อ
การพัฒนาแบบรายงานผลการสอบสวนโรคเพื่อให้สะดวกแก่การรายงานผล ประการ
สุดท้ายนอกจากพนักงานระบาดวิทยาจะต้องเพิ่มการการสอบสวนโรคแล้ว ถ้าฝ่ายเวช-
กรรมสังคม โรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ได้ออกไปทำการสอบสวน
โรค ค้นหาผู้สัมผัสและให้มาตรการป้องกันเพื่อจะได้ช่วยกันควบคุมการระบาดของโรค
ติดต่อในกรณีที่เกิดขึ้นให้สงบอย่างรวดเร็ว

ผู้รายงาน

ฝ่ายประเมินผล ฝ่ายสอบสวนโรค กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข